

פרופסור אלישע בר-מאיר
 לוכד בעדשת מצלמתו רגעים
 אנושיים במסדרונות בית החולים

עדשת מגע

סיפורה של תמונה

מאת **אלישע בר-מאיר**

לכל רופא תמונה משלו, צרובה בזכרונו, מסרבת להניח לו. פרטי המפגש כבר היטשטשו, אך הבחירה כבר אינה שלו. היא זו שבחרת מתי להתייצב והיכן. היא מבליחה כמטאור בשעות בלתי צפויות, במועד הכי פחות מתאים, ותמיד בהקשרים מפתיעים. זו לא סיטואציה דרמטית במיוחד, ובוודאי שלא נבחרה במודע. מבט של הרף עין, זעקה חרישית, דמעה של אה, אחות, אמא, אבא, אולי חיבוק אחרון. כך היא מבצבצת לה מתוך התאים האפורים, משייטת במסלולי הסינפסות, מתייצבת ואומרת: אני לא מניחה לך. ואותו הרגע, אולי אלפית שנייה, נפרט למולקולות של פרטי פרטים, צבעים, ריחות וקולות, ברזולוציית HD, בצליל חרישי או בקרשנדו מבעית. זה עשוי לקרות בשעת חצות הליל במחלקת הטיפול הנמרץ, או בשעה 01:11 בבוקר במרפאה הכפרית בשעת מדידת לחץ דם, או, לעזאזל, בטיוול רומנטי על שפת הים עם השקיעה. לך תדע, רופא חולים. הידיים מדברות. הציפורניים מטופחות. אין טבעת נישואין. אצבעות יד שמאל מקופלות ורפויות, נוגעות לא נוגעות באצבעות כף יד ימין, בה האצבעות פשוטות למחצה. פיסת המתכת הבהירה משמאל מבהירה שמדובר בסורק רפואי. צינור העירוי המקובע בפלסטר אל המרפק משלים את הסיפור ומעביר אותנו באחת לעולם הבריאות והחולי. בין כפות הידיים מתנהל דו-שיח. הנבדק מפקיד את גורלו בידי הרופאים, ובעוד דקות ספורות יחרץ גזר הדין. האם הלילה שלפני ההתייצבות לבדיקה היה ליל שימורים, לילה של שינה טרופה? מהי האישה הישובה בחדר ההמתנה ומבטה זגוגי, האישה שסידרה לו את צווארון החולצה לפני הכניסה לבדיקה? מעבר לזכוכית העופרת ניצב צג המחשב. פיקסל חובר אל פיקסל בשחור-לבן-אפור, חתך רוחבי רודף את קודמו, ויחדיו הם משלימים את הפסיפס. זוג עיניים מתבונן בתמונה בעיניים טרוטות, עיניים חוקרות. צריך אבחנה - ומהר. יש דימום, אין דימום, יש דלקת, אין דלקת. בחוץ מחכים עוד עשרה אנשים לתורם. השעון לא מפסיק לתקתק. כן אדוני, יש ממצא, מוקד היפודנסי בכלוטת הלכלב. אולי כדאי שתצטרף לשיחה את אשתך. איך אסביר לך, האבחנה עדיין אינה ברורה. אולי זה תהליך דלקתי, אולי גידול סרטני, אולי שום דבר. שום דבר? ניאלץ לאשפש אותך ולערוך ביופסיה. רק המיקרוסקופ יכול להכריע בין האפשרויות: דלקת, סרטן, שום דבר. בבית הספר לרפואה למדנו: 0. אנמנזה. 2. בדיקה גופנית. 3. בדיקות מעבדה ורנטגן. 4. פרוגנוזה. יש מסלול קבוע לכירור התסמינים. הרפואה מבוססת על עובדות, מחקרים כפולי סמויות, הכירור מתקדם במורד עץ ההחלטות. בבית הספר לרפואה לא למדנו: מה לומר, איך לומר, איך להעביר את המסר. מה לעשות עם המבט המתחנן, איך להרגיע את בן הזוג, מה רמת ההזדהות שיש להקרין, מה אמור להיות טון הדיבור, מה לעשות עם המבט. ואיפה בכלל האנרגיות, להיכן נעלמה האמפתיה אחרי לילה ללא שינה ושמונה עשר אשפוזים דחופים? הידיים מדברות. אתמול כלילה הנבדק לא עצם עין. הידיים מדברות. עוד ליל שימורים מצפה לך הלילה, אדוני הרופא.

”אבחנה דקה” הוא שמה של תערוכת צילומים ייחודית, שנפתחת החודש באכסדרת הפקולטה לרפואה ע”ש רפפורט. בתערוכה מוצגים 24 צילומים של פרופסור אלישע בר-מאיר, מרצה בפקולטה ומנהל מחלקת רדיולוגיה במרכז הרפואי בני-ציון. פרופסור בר-מאיר, יליד 1946, למד צילום במרכז לצילום אמנותי בחיפה, בהדרכתו של גוסטבו הוכמן, ובמסגרת הקורס החל לתעד את הוויית בית החולים. “עבודתי כרדיולוג מחייבת ריחוק מסוים, הנחוץ כדי שאבצע איבחון מדויק וטיפול נכון. הצילום האמנותי הפוך לגמרי - הוא מאפשר לי ללכוד את הרגש, את המבט. עם זאת, לשני העיסוקים יש מכנה משותף: שניהם מצריכים ערנות, התבוננות וחדירה לפרטים.” התערוכה מתקיימת בפקולטה לרפואה לאחר שהוצגה בבית סוקולוב בתל אביב. אוצר: גיא עולמי.

המקום שבו רוחשים חיים

תן לנו בריאות, להבין בפשטות שחינו לשווא ולשווא גם נמות”, אומר חנוך ליון הפסימי, אבל הצילומים של בר-מאיר מקרינים דווקא אופטימיות, בדיוק כשם שבכינוי החיבה שלו בכי חבריו - “בָּרְי” - מהדהדת המילה “בריא”. אי אפשר להפריד בין בְּרִי הרופא ובְּרִי האדם, ועכשיו גם בְּרִי הצלם. ככולם פועמת נשמה שכולה שמחת חיים והתלהבות. בְּרִי מאמין שלחיים יש עוד המון מה להציע ושאת הסוף החנוך-ליוני הקודר אפשר וניתן לעכב. אצל בְּרִי, העשייה לעולם לא תמה, וגם כשהגוף תקוע בתוך מסגרת דמויית מצבה, העיניים עודן נשואות אל המקום שבו רוחשים חיים. (נאוה סמל, מתוך קטלוג התערוכה)

